

УДК 378.014.6:34(4-67ЄС)

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.107.02>

Гончаренко Л. Л.

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИКИ В ГАЛУЗІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ КРАЇН ЄС

Статтю присвячено з'ясуванню ролі професійних організацій у формуванні політики в галузі юридичної освіти країн Європейського Союзу. Здійснений аналіз діяльності професійних організацій (Академії європейського права, Ради адвокатських і правничих товариств Європи, Європейської асоціації освітнього права і політики та Європейської асоціації юридичних факультетів) засвідчив їхню ключову роль у формуванні сучасної політики в галузі юридичної освіти країн Європейського Союзу. Виявлено, що Академія європейського права зосереджується на професійній підготовці юристів і суддів, сприяючи впровадженню європейського права в національні правові системи через програми безперервного навчання. Рада адвокатських і правничих товариств Європи виступає як голос європейської юридичної професії, формуючи стандарти етики, доступу до правосуддя та адвокатської діяльності в умовах цифрової трансформації. Європейська асоціація освітнього права і політики акцентує увагу на освітній політиці та правових аспектах доступності освіти, розглядаючи освіту як фундаментальне право та чинник сталого розвитку суспільства. Європейська асоціація юридичних факультетів є рушійною силою гармонізації юридичної освіти, розвитку наукових досліджень і академічної мобільності в межах європейського освітнього простору.

Виявлено, що діяльність цих організацій не лише визначає стратегічні напрями реформування юридичної освіти, а й сприяє її інтеграції в єдиний європейський простір знань. Їхня співпраця формує багаторівневу систему освітньо-політичного впливу – від розроблення нормативних рамок і професійних стандартів до практичної реалізації програм підготовки юристів нового покоління, здатних діяти в умовах глобалізованого та цифрового правового середовища.

Ключові слова: професійні організації, освітня політика, професійна підготовка, фахівці у галузі права, вища юридична освіта, країни ЄС.

У сучасних умовах глобалізації, євроінтеграції та реформування правових систем у країнах Європейського Союзу актуалізується питання якості професійної підготовки фахівців у галузі права. Високий рівень якості юридичної освіти розглядається не лише як запорука ефективного функціонування національної правової системи, а й як важлива передумова забезпечення верховенства права, прав людини та демократичного врядування. У цьому контексті важливе місце посідають професійні організації, які відіграють провідну роль у формуванні та реалізації освітньої політики в галузі права, визначаючи стандарти професійної підготовки, вимоги до етичних норм і компетентностей майбутніх фахівців у галузі права.

Дослідження ролі професійних організацій у сфері юридичної освіти є актуальним, оскільки саме ці інституції виступають посередниками між освітнім середовищем, державними органами та ринком праці, забезпечуючи узгодженість між академічними програмами та реальними потребами юридичної професії. У країнах ЄС вони беруть участь у розробленні стандартів юридичної освіти, систем акредитації та ліцензування, визначають вимоги до безперервного професійного розвитку, а також впливають на зміст освітніх програм і методів навчання.

Аналіз науково-педагогічної літератури дозволив констатувати, що різні аспекти професійної підготовки фахівців у галузі права викликали науковий інтерес таких українських учених, як О. Браткова, Р. Вереша, Н. Верлос, П. Горінов, Т. Грекул-Ковалик, Л. Дорошенко, Т. Коломоєць, Н. Костова, О. Макарова, Л. Насіленко, А. Нітченко, Н. Павлюк, О. Семенов, А. Серединко, Д. Сірик, О. Сутяга, І. Торончук, В. Третько, М. Цип'яшук, І. Шумейко та ін.

Метою статті є з'ясування ролі професійних організацій у формуванні політики в галузі юридичної освіти країн Європейського Союзу.

Задля реалізації окресленої мети в межах нашої наукової розвідки увагу буду сфокусовано на таких професійних об'єднаннях, як Академія європейського права (Academy of European Law – ERA), Рада адвокатських і правничих товариств Європи (Council of Bars and Law Societies of Europe – CCBE), Європейська асоціація освітнього права і політики (European Association for Education Law and Policy – ELA), Європейська асоціація юридичних факультетів (*European Law Faculties Association* – ELFA) тощо. Далі розглянемо ці організації детальніше.

Академія європейського права (European Law Academy, ERA) розпочала свою діяльність у місті Трір у березні 1992 року як відповідь на інтенсивні процеси європейської інтеграції, що активізувалися наприкінці 1980-х – на початку 1990-х років. Динамічне розширення європейського законодавства, особливо після ухвалення Єдиного європейського акта 1986 року та Маастрихтського договору 1992 року, зумовило необхідність створення інституції, яка б забезпечувала безперервну юридичну освіту, сприяла підвищенню кваліфікації юристів і виступала платформою для професійного діалогу між представниками різних галузей права.

У 1990 році Європейський парламент, визнавши потребу в удосконаленні застосування норм європейського права, ініціював створення центру, присвяченого підвищенню кваліфікації юристів. Паралельно з цим міністр юстиції землі Рейнланд-Пфальц Пітер Цезар спільно з депутатами Європейського парламенту

Хорстом Лангесом і Віллі Ротлі запропонували заснувати Академію європейського права саме у Трірі. Ідея отримала подальший розвиток після підготовки у 1991 році звіту депутата Європарламенту Джеймса Янсена ван Раая, який був схвалений парламентом і став основою для реалізації цього проєкту [5].

Для підтримки діяльності Академії було створено Асоціацію сприяння Академії європейського права (Friends of ERA), а сама ініціатива отримала широку підтримку уряду Люксембургу на чолі з прем'єр-міністром Жаком Сантером і міністром юстиції Марком Фішбахом. Європейська комісія затвердила рішення щодо регулярного фінансування Академії, а місто Трір було обрано місцем її розташування з огляду на близькість до Люксембургу – судової столиці Європейського Союзу.

Офіційне відкриття Академії відбулося 8–9 листопада 1991 року, напередодні двох важливих подій у правовій історії ЄС: ухвалення рішення Європейського суду у справі Francovich, яке зміцнило принцип відповідальності держав-членів за імплементацію права ЄС, та підписання Маастрихтського договору. Засновниками Академії виступили Велике Герцогство Люксембург, земля Рейнланд-Пфальц і місто Трір, а з часом до фінансування її діяльності долучилася більшість держав-членів ЄС.

Вагому роль у становленні Академії відіграли провідні представники європейської правничої спільноти, зокрема Оле Дуге, тодішній президент Суду Європейських Співтовариств, чия підтримка започаткувала тривалу традицію співпраці між Судом та Академією. У 1998 році ERA отримала власне приміщення, надане урядом землі Рейнланд-Пфальц, урочисте відкриття якого відбулося за участі президентів Європейської комісії, Європейського парламенту та Суду ЄС – Жака Сантера, Хосе Марії Жіль-Роблеса Жіль-Дельгадо та Хіль Карлоса Родрігеса Іглесіаса.

Важливим елементом діяльності Академії стала організація спеціалізованої бібліотеки, яка охоплює європейські та національні джерела права ЄС. З 1999 року ERA функціонує також як Центр європейської документації, у якому зберігається актуальний архів офіційних публікацій Європейського Союзу англійською, французькою та німецькою мовами.

Сьогодні Академія європейського права є одним із ключових освітньо-наукових центрів, що забезпечує професійний розвиток юристів, суддів, адвокатів і науковців з усіх країн ЄС. Завдяки системі навчальних програм, дослідницьких проєктів і партнерству з європейськими інституціями ERA відіграє визначальну роль у підвищенні правової культури, формуванні єдиного правового простору та забезпеченні ефективного застосування норм європейського права.

Зокрема, у межах Програми «Правосуддя 2014–2020» спільно з Європейською мережею підготовки суддів та закладами освіти з 19 країн ЄС ERA реалізувала пілотний проєкт для вдосконалення підготовки працівників апарату судів з питань європейського права, спрямований на створення умов для систематичного навчання та подолання різниці у кваліфікації працівників у різних країнах.

Мета проєкту полягала у створенні стандартизованого навчального пакету із практичними кейсами та термінологічним посібником англійською мовою; провести 20 юридичних семінарів і 13 мовних тренінгів для близько 930 працівників судів; підвищення правової та мовної компетентності учасників; сприяння обміну досвідом між країнами-членами ЄС; забезпечення довгострокової доступності навчальних матеріалів кількома мовами ЄС [1].

Серед низки проєктів, які реалізує Академія європейського права, варто відзначити чотирирічний проєкт, спрямований на підвищення кваліфікації національних суддів з питань конкурентного права ЄС. Ініціатива охоплює суддів із 26 держав-членів та має на меті забезпечити їх необхідними знаннями й інструментами для ефективного застосування законодавства про конкуренцію та державну допомогу. У межах проєкту проводиться серія спеціалізованих семінарів, присвячених практичному застосуванню статей 101 і 102 Договору про функціонування Європейського Союзу, які регулюють питання антиконкурентних угод і зловживання домінувальним становищем на ринку. Особливу увагу приділено вивченню положень Директиви 2014/104/ЄС щодо відшкодування збитків, її імплементації в національні правові системи та впливу на приватні позови. Окремий напрям семінарів присвячений ролі національних судів у сфері державної допомоги, зокрема перевірки її законності, стягненню незаконно наданих коштів і розгляду пов'язаних позовів про відшкодування. Судді також проходять практичне навчання з використання онлайн-баз даних і правових ресурсів для ефективного правозастосування. Реалізація цього проєкту сприяє зміцненню знань національних суддів у сфері конкурентного права ЄС, підвищує узгодженість і результативність його застосування в державах-членах, що, у свою чергу, сприяє формуванню більш єдиного та конкурентного внутрішнього ринку Європейського Союзу [7].

Не менш важливим у професійній підготовці фахівців у галузі права є проєкт «Академія молодих європейських юристів» (Young European Lawyers Academy – YELA), що реалізується Академією європейського права спільно з Європейською Комісією, Радою адвокатських і правничих товариств Європи та іншими партнерами.

YELA являє собою інтенсивну навчальну програму, мета якої полягає у наданні юристам-початківцям із усієї Європи сучасних знань з права ЄС та цифрових технологій, поєднуючи теорію з практикою. Програма передбачає онлайн-курси, вебінари та восьмиденне очне навчання в Трірі (Німеччина), а також візити до Суду ЄС і ЄСПЛ. Учасники розвивають навички правового аналізу, аргументації, комунікації та адвокації, працюючи під керівництвом провідних експертів. YELA сприяє формуванню інноваційної спільноти

молодих юристів, зміцнює знання з права ЄС і готує нове покоління фахівців до роботи в умовах цифрової Європи. У межах проєкту також проводиться Конкурс молодих європейських юристів, який об'єднує юристів із різних країн для вирішення практичних справ із права ЄС, розвиваючи їхні адвокаційні навички, міжнародне співробітництво та професійний досвід [8].

Як зазначалося нами вище, активним партнером Академії європейського права є Рада адвокатських і правничих товариств Європи (ССВЕ) – міжнародна неприбуткова асоціація, заснована в 1960 році, яка представляє інтереси понад мільйона європейських юристів. Вона об'єднує адвокатські палати та правничі товариства з 46 країн ЄС, Європейської економічної зони та ширшої Європи, зокрема 32 держави-члени та 14 асоційованих і спостережних країн.

ССВЕ виступає офіційним представником європейської юридичної спільноти перед інституціями ЄС та міжнародними організаціями, захищаючи верховенство права, права людини й демократичні цінності. Основними напрямками її діяльності є регулювання юридичної професії, забезпечення доступу до правосуддя, цифровізація судових процесів, розвиток верховенства права та захист клієнтів через утвердження професійних етичних стандартів.

Організація активно співпрацює з Європейською комісією щодо питань, які впливають на діяльність юристів, зокрема у сфері транскордонної практики та електронного правосуддя, сприяючи створенню порталу e-Justice для полегшення доступу громадян до судової інформації.

На міжнародному рівні ССВЕ підтримує незалежність юридичної професії, судової влади та право юристів на вільну професійну діяльність. Крім того, Рада регулярно виступає на захист правозахисників, які перебувають під загрозою, та щороку вручає Премію з прав людини юристам і організаціям, що виявили видатну відданість принципам правосуддя та професійної етики [3].

Одним із напрямів діяльності ССВЕ є проєктна, у контексті якої вважаємо за доцільне зосередитися на проєкті «Підготовка юристів до цифровізації правосуддя та цивільного права ЄС» (Training of Lawyers on Digitalisation of Justice and EU Civil Law – TRADICIL), що реалізується Європейським фондом юристів у співпраці з Радою адвокатських і правничих товариств Європи та адвокатськими об'єднаннями держав-членів ЄС. Мета цього проєкту полягає в задоволенні потреб юристів у навчанні з двох ключових напрямів: цифровізація правосуддя та цивільне право ЄС. Ініціатива підтримується в межах Програми «Правосуддя» ЄС. Проєкт спрямований на вдосконалення професійних знань юристів, зокрема у сферах цифрових судових процесів, сімейного та спадкового права. TRADICIL поєднує різні формати навчання (онлайн, офлайн і гібридні семінари) щоб відповідати потребам юристів із різними напрямками практики. Основні цілі проєкту: навчити щонайменше 500 юристів із 26 країн ЄС аспектам цифровізації правосуддя через два пан'європейські гібридні заходи; підготувати 316 юристів із 11 країн у сфері сімейного та спадкового права на 10 очних семінарах; забезпечити вільний доступ до навчальних матеріалів на сайті ELF; інформувати адвокатські організації та юристів про перебіг проєкту й залучати їх до участі; сприяти досягненню цілі ЄС щодо забезпечення навчання з права ЄС для 15 % юристів до 2024 року. Основною цільовою аудиторією TRADICIL є практикуючі юристи з держав-членів ЄС (крім Данії), а також національні адвокатські об'єднання, які беруть участь в організації та реалізації тренінгів [2].

Серед професійних організацій, діяльність яких безпосередньо пов'язана із юридичною освітою та професійною підготовкою фахівців у галузі права, варто зазначити Європейську асоціацію освітнього права і політики (European Association for Education Law and Policy, ELA). ELA є незалежною організацією, що базується в Антверпені (Бельгія) та діє за підтримки Антверпенського університету. Під девізом «Освіта і закон» ELA досліджує взаємозв'язок між правом та освітою, розглядаючи освіту як чинник демократичного розвитку, соціальної рівності та реалізації прав людини. Основною метою діяльності асоціації є сприяння розвитку освітнього права як окремої академічної та практичної дисципліни, формування правової бази, що гарантує освітні права, та підтримка наукового діалогу між дослідниками, політиками й освітянами.

ELA активно долучається до обговорення європейських освітніх політик, зокрема в контексті Плану відновлення ЄС Next Generation EU, наголошуючи на необхідності системних інвестицій в освіту, дослідження та інновації як передумови сталого розвитку. Асоціація акцентує увагу на цифровізації освіти, інклюзивності, підвищенні якості освітніх систем та вдосконаленні професійної підготовки педагогічних і управлінських кадрів [6].

Важливим напрямом роботи є проведення міжнародних науково-практичних конференцій і дослідницьких проєктів. Зокрема, у межах 133-ї Міжнародної конференції ELA, присвяченої праву на освіту в постпандемічну епоху, було ухвалено маніфест щодо інтеграції освіти, науки та інновацій у стратегію відновлення Європи. Асоціація також бере участь у глобальних ініціативах сталого розвитку, таких як конференції G-STIC, спрямовані на впровадження технологічних рішень для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН.

ELA приділяє особливу увагу питанням управління у вищій освіті. У рамках міжнародної конференції з ефективного управління у вищій освіті обговорювалися виклики гібридної університетської моделі, баланс між автономією та підвітністю, інституційна ефективність і необхідність нових управлінських підходів, орієнтованих на якість і прозорість.

Значним внеском у розвиток правової освіти став проєкт EduLaw, реалізований у партнерстві з Брюссельським вільним університетом. Стажування, проведене у Брюсселі та Антверпені, сприяло підвищенню

кваліфікації викладачів, розробці модульних програм з освітнього права та формуванню мережі дослідників у сфері правового регулювання освіти. Учасники ознайомилися з діяльністю європейських інституцій, брали участь у розробці навчальних матеріалів і механізмів внутрішнього контролю якості [6].

Таким чином, ELA відіграє провідну роль у розвитку європейської юридичної освіти, інтеграції освітніх і правових принципів та формує експертне середовище, орієнтоване на забезпечення якості, рівності та інновацій у системі освіти.

Не менш впливовим агентом освітньої політики у галузі юридичної освіти є міжнародна некомерційна організація Європейська асоціація юридичних факультетів (European Law Faculties Association – ELFA), заснована у 1995 році для сприяння співпраці між юридичними факультетами та установами, що здійснюють підготовку юристів у Європі. Штаб-квартира ELFA розташована в Барселоні, а членами асоціації є понад 200 юридичних факультетів із країн Європейського Союзу, Європейської економічної зони та сусідніх держав.

Основною метою ELFA є розвиток європейського простору юридичної освіти, гармонізація навчальних програм, обмін досвідом у сфері викладання права та підвищення якості підготовки майбутніх правників. Організація виступає платформою для діалогу між академічними установами, юридичною спільнотою та європейськими інституціями, сприяючи формуванню спільних стандартів у юридичній освіті [4].

Європейська асоціація юридичних факультетів активно підтримує ініціативи з удосконалення навчальних програм відповідно до вимог Болонського процесу, стимулює академічну мобільність студентів і викладачів, а також розвиток міждисциплінарних підходів до викладання права. Значну увагу приділено цифровізації юридичної освіти, упровадженню інноваційних методів навчання та використанню сучасних технологій у підготовці юристів.

Щороку асоціація проводить Генеральну асамблею та наукову конференцію, що об'єднує представників університетів, правничих асоціацій та європейських інституцій. Під час цих заходів обговорюються актуальні проблеми правничої освіти, питання акредитації освітніх програм, розвитку дослідницьких компетентностей та посилення взаємозв'язку між академічним середовищем і юридичною практикою.

Крім того, ELFA є співзасновником Європейського журналу юридичної освіти (European Journal of Legal Education – EJLE), який публікує наукові статті, присвячені методології викладання права, інноваціям у навчальному процесі та питанням правничої етики.

Завдяки своїй діяльності ELFA робить вагомий внесок у формування єдиного європейського простору юридичної освіти, сприяє підвищенню її якості та зміцнює зв'язок між університетською наукою, професійною підготовкою та потребами сучасного суспільства.

Здійснений аналіз діяльності професійних організацій (Академії європейського права, Ради адвокатських і правничих товариств Європи, Європейської асоціації освітнього права і політики та Європейської асоціації юридичних факультетів) свідчить про їхню ключову роль у формуванні сучасної політики в галузі юридичної освіти країн Європейського Союзу. Ці інституції, взаємодіючи між собою та з європейськими партнерами, забезпечують комплексний підхід до розвитку правничої освіти, поєднуючи академічний, професійний і нормативний виміри.

Академія європейського права зосереджується на професійній підготовці юристів і суддів, сприяючи впровадженню європейського права в національні правові системи через програми безперервного навчання. Рада адвокатських і правничих товариств Європи виступає як голос європейської юридичної професії, формуючи стандарти етики, доступу до правосуддя та адвокатської діяльності в умовах цифрової трансформації. Водночас Європейська асоціація освітнього права і політики акцентує увагу на освітній політиці та правових аспектах доступності освіти, розглядаючи освіту як фундаментальне право та чинник сталого розвитку суспільства. Європейська асоціація юридичних факультетів, у свою чергу, є рушійною силою гармонізації юридичної освіти, розвитку наукових досліджень і академічної мобільності в межах європейського освітнього простору.

Таким чином, діяльність цих організацій не лише визначає стратегічні напрями реформування юридичної освіти, а й сприяє її інтеграції в єдиний європейський простір знань. Їхня співпраця формує багаторівневу систему освітньо-політичного впливу – від розроблення нормативних рамок і професійних стандартів до практичної реалізації програм підготовки юристів нового покоління, здатних діяти в умовах глобалізованого та цифрового правового середовища.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у визначенні механізмів взаємодії професійних організацій у галузі юридичної освіти в глобальному контексті.

Використана література:

1. Better applying European cross-border procedures: legal and language training for court staff in Europe. URL: https://court-staff.legaltraining.eu/?utm_source=chatgpt.com
2. Council of Bars and Law Societies of Europe. Current projects. URL: <https://www.ccbe.eu/actions/projects/>
3. Council of Bars and Law Societies of Europe. Who we are. URL: <https://www.ccbe.eu/about/who-we-are/>
4. ELFA. European Law Faculties Association. URL: <https://elfa-edu.org>
5. ERA. History. URL: https://www.era.int/cgi-bin/cms?_SID=4ad677108e79bbfe4580a85ca549f893de1cae6301325626015473&_amp;_sprache=en&_bereich=artikel&_aktion=detail&_persistant_variant=9&_idartikel=100452

6. European Association for Education Law and Policy. URL: <https://www.lawandeducation.be>
7. Training for National Judges in EU Competition Law. URL: https://competition.judicialtraining.eu/?utm_source=chatgpt.com
8. Young European Lawyers Academy. Intensive Training in EU Law : Young European Lawyers Academy. URL: <https://yela.era.int>

References:

1. Better applying European cross-border procedures: legal and language training for court staff in Europe. URL: https://court-staff.legaltraining.eu/?utm_source=chatgpt.com
2. Council of Bars and Law Societies of Europe. Current projects. URL: <https://www.ccbe.eu/actions/projects/>
3. Council of Bars and Law Societies of Europe. Who we are. URL: <https://www.ccbe.eu/about/who-we-are/>
4. ELFA. European Law Faculties Association. URL: <https://elfa-edu.org>
5. ERA. History. URL : https://www.era.int/cgi-bin/cms?_SID=4ad677108e79bbfe4580a85ca549f893de1cae6301325626015473&_amp;_sprache=en&_bereich=artikel&_aktion=detail&_persistant_variant=9&_idartikel=100452
6. European Association for Education Law and Policy. URL: <https://www.lawandeducation.be>
7. Training for National Judges in EU Competition Law. URL: https://competition.judicialtraining.eu/?utm_source=chatgpt.com
8. Young European Lawyers Academy. Intensive Training in EU Law: Young European Lawyers Academy. URL: <https://yela.era.int>

L. Honcharenko. The Role of Professional Organizations in Shaping Policy in the Field of Legal Education in EU Countries

The article is devoted to examining the role of professional organizations in shaping policy in the field of legal education in the countries of the European Union. An analysis of the activities of professional organizations (Academy of European Law, Council of Bars and Law Societies of Europe, European Association for Education Law and Policy, and European Law Faculties Association) has demonstrated their key role in shaping contemporary policy in the field of legal education in EU countries. It has been found that the Academy of European Law focuses on the professional training of lawyers and judges, contributing to the implementation of European law in national legal systems through continuing education programs. The Council of Bars and Law Societies of Europe acts as the voice of the European legal profession, shaping standards of ethics, access to justice, and advocacy in the context of digital transformation. The European Association for Education Law and Policy emphasizes educational policy and legal aspects of access to education, considering education as a fundamental right and a factor in the sustainable development of society. The European Law Faculties Association is a driving force for the harmonization of legal education, the development of academic research, and academic mobility within the European educational space.

It has been revealed that the activities of these organizations not only determine the strategic directions of legal education reform but also contribute to its integration into a unified European knowledge space. Their cooperation forms a multi-level system of educational and policy influence – from the development of regulatory frameworks and professional standards to the practical implementation of training programs for a new generation of lawyers capable of acting in a globalized and digital legal environment.

Key words: professional organizations, educational policy, professional training, legal professionals, higher legal education, EU countries.

Дата першого надходження рукопису до видання: 17.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 28.11.2025

Дата публікації: 26.12.2025